

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ח ניסן תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 6:17 תל-אביב: 6:32 חיפה 6:23 מוצאי שבת: ירושלים: 7:30 תל-אביב: 7:32 חיפה: 7:31 ר"ת: 8:09

פרשת צו

הכרת הטוב והודיה

"תודה רבה ויישר כחך"...

אחד התלמידים היה נוהג להביא לראש הישיבה הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, בימי חוליו, כוס מים לאחר התפלה. ובכל פעם היה רבי שמואל מודה ואומר לו: "תודה רבה ויישר כחך". פעם שאל את רבי שמואל, מדוע כופל הוא את דבריו? והשיב: "אין כאן כפילות. 'תודה רבה' היא הודאה על העבר ו'יישר כחך' היא ברכה על העתיד!" מאידך, כאשר היה רבי שמואל עושה טובה לתלמיד, והלה אמר לו "תודה רבה" היה רבי שמואל נענה לעומתו: "תודה" אני לא מוכן לקבל. עשיתי מה שהיתי צריך לעשות. "יישר כח" שזה ברכה, אני מוכן לקבל". בדומה לכך סיפר אחד התלמידים: "פעם לאחר שישבנו אצל רבי שמואל ודיברנו עמו בלימוד, מתשע בבוקר עד אחד בצהריים, קמנו ללכת, ואחד התלמידים אמר: "יישר כח". ותלמיד אחר אמר: "תודה רבה".

הגיב רבי שמואל ואמר: "תודה אני לא מקבל. מי אמר שמגיעה לי תודה! אבל "יישר כח" שזה ברכה אני מקבל"...

סיפר תלמיד: מורי ורבי רבי שמואל אמר לי פעם: "לא בכדי המון העם מגדירים אדם שהטיבו עמו בביטוי "אסיר תודה" כי זה ממש כמו אסיר. כשפלוני עושה לך טוב, אתה מחושק בחובתך האנושית והמוסרית העליונה להכיר לו תודה וזה לא קל".

וסיפרה כלתו של רבי שמואל: פעם כאשר הגישה הרבנית תבשיל חדש לשולחן, רצה רבי שמואל להחמיא לה ואמר: "מה שאצלינו (הגברים) ההתחדשות היא - חידושים בתורה. אצלם (הנשים) החידושים הם - במטבח, באוכל שהם מגישים"...

ראש הישיבה

"תודה על הספר שכתבת בשבילי"...

מעשה באברך מעיר בני ברק שהוציא לאור ספר חידושי תורה. והנה ביום מן הימים נדהם לקבל מכתב תודה מהגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל, אף שלא היה לו כל קשר איתו.

במכתבו ציטט רבי יצחק את דברי הגמרא (ברכות נח): "אורח טוב מה הוא אומר: כל מה שטרח בעל הבית לא טרח אלא בשבילי".... ואכן - כתב רבי יצחק - "כיון שראיתי את ספרך ומאד נהנית, מסתבר שאת הספר כתבת בשבילי... אז אני מודה לך ומכיר טובה על הספר. תודה!"

להכיר ולהעריך הטובה שמקבל ממיטיבו ולהודות לו על כך!

נלמד מהפסוק: "אם על תודה יקריבנו" (פרק ז-יב)

וכתב רש"י: "אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו כגון יורדי הים והולכי מדבריות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא שהם צריכים להודות, שכתוב בהן (תהלים קז) 'יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה'".

כלל גדול הוא בהודיה, שמביאה בעקבותיה טובה נוספת, שגוררת הודיה נוספת עליה, כך עד לאין שיעור, וכמו שנרמז בפסוק "הודו לה' כי טוב" - כשישנה להודיה, ישנו להמשך - "כי לעולם חסדו". וזה מה שלומדים גם מהפסוק "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה" כלומר: כשמודים על החסד, מגיע ההמשך של "ונפלאותיו לבני אדם", וממילא שוב זוכים לקיים "ויזבחו זבחי תודה".

כיוצא בזה בפסוק: "שירו לה' ברכו שמו" - שאם אומרים שירה ומברכים על הטובה, אזי זוכים להמשך "בשרו מיום ליום ישועתו". וכן כשיש "שירו לו זמרו לו", זוכים ל"שיתו בכל נפלאותיו". וכשיש "עזי וזמרת י-ה", זוכים ל"ויהי לי לישועה".

הפלא יועץ הזכיר ענין זה כשכתב: "ומכל חסדי ה' ומשפטי ה' משמחי לב שמה שאנו מברכים אותו ומהללים לשמו על הטובה שעושה עמנו, יערב לו. וה' יחשב לנו למצוה, ומקבלין עליה שכר, עד שאמרו, שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה, הנה שכרו שעושים לו נס אחר. שנאמר, "זובח תודה... אראנו בישיע אלוקים". היש חיד מתוק מזה! לכן הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". עכ"ל.

ויש להוסיף ולרמוז בפסוק זה את היסוד האמור: "זובח תודה יכבדני ושם דרך אראנו בישיע אלוקים" כלומר: אם מודה בזבח תודה, אזי פותח לו את הדרך לראות שוב בישיעת ה'. וכן אמר דוד המלך בפסוק (תהלים נ-יד) "זבח לאלוקים תודה... וקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני", והיינו שאם יודה להקב"ה, אזי כשיקרא שוב ביום צרה, יחלץ אותו הקב"ה מהצרה ושוב יודה לו.

עלוך "איש לרעהו" פרשת צו לעילוי נשמת

ר' אפרים דוד בן ר' אברהם יעקב סוחובולסקי זצ"ל, נלב"ע י"ג ניסן תשס"ד

ולע"נ הרב יהודה אריה בן משה וזיזר זצ"ל, נלב"ע א' אדר תשע"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

להזדרז לקיום המצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחברו !

נלמד מהפסוק: "צו את אהרן ואת בניו" (פרק ז-ב)

וּכְתַב רִשׁוֹי (מהתו"כ): "אין צו אלא לשון זירוה, מיד ולדורות, אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס".

כידוע, ישנה מצוה על הזכרים לעלות בג' הרגלים לבית המקדש בירושלים ולהראות בעזרה ככתוב "יראה כל זכורד". ומפסוק זה לומדים חז"ל "שאין נראין לחצאין". מה פירושו? בגמרא (חגיגה ז:) מבאר רבי יוסף דין זה, שמי שיש לו עשרה בנים, שלא יעלו היום חמשה ולמחר חמשה, אלא כולם יעלו יחדיו.

שאל עליו אביו: אם זה ביאור "אין נראין לחצאין" הרי פשיטא הוא, שכן "הי מינייהו משוית להו פושעים, והי מינייהו משוית להו זריזין"? [פירש רש"י: מאחר שהתורה מחייבת את כולם, יודעים אנו שכל אחד צריך לזרז את עצמו, כי היאך יאמר האב לאלו תהיו זריזים ולא תהיו עצלים]. וממילא אין צריך לימוד מיוחד לכך? לפיכך, מכח קושיה זו, ביאר אביו דין "אין נראין לחצאין" באופן אחר עיי"ש.

ולכאורה שאלתו של אביו טעונה ביאור, שהרי ענין "זריזין מקדימין למצוות" ידוע הוא בגדר "מעלה" בלבד [ולא "חיוב" לעיכובא. וגם לא מצינו בש"ס לשון "חיוב" לזרז עצמו למצוות] והיינו שיש מעלה לאדם שמזרז עצמו למצוה, וזה דין כללי בכל המצוות הנלמד מ"וישכם אברהם בבוקר", ומי שלא מזדרז, אמנם מפסיד את מעלת ה"זריזין" אבל עדיין לא הפסיד את עיקר המצוה וכל עוד לא עבר הזמן שנקבע לעשיית המצוה, יכול לקיימה. וא"כ תמוה היאך אפשר לקרותו "פשע"? וכי מי שמקיים, למשל, מצות מילה ביום השמיני, לא השכם בבוקר, כמדת הזריזין, אלא מאחרה לקיימה בצהרים וכי יקרא "פושע"?

וכן טעון ביאור והבנה גם בלשון **הרמב"ם** (פ"א מחגיגה הלכה ה') שכתב: "ומצוה להקדים ולהקריב בראשון. לא הקריב בראשון בין שוגג בין מזיד יקריב בשני וכל המאחר הרי זה מגונה". וביאורו **המפרשים** שמקור דבריו הוא ממה שקראו בגמרא למאחרים "פושעים" [והיה אף מי שהרחיק לכת ודייק מהלשון "פושעים" ש"זריזין מקדימין למצוות" הוא חיוב דאורייתא].

וגם כאן תמוה: מה זה שונה משאר מצוות שלא מצאנו בלשון הרמב"ם שהמאחר לעשות המצוה בתוך הזמן האפשרי לקיומה "הרי זה מגונה" [וכגון מצות מילה לא כתב אלא "מצוה להקדים בתחלת היום שזריזין מקדימין למצוות"?!]

והשפת אמת הקשה בדברי אביו: הרי יתכן שהפסוק "כל זכורד" בא ללמדנו לא רק למעלת הזריזות אלא שאם לא נראו כל העשרה בנים יחדיו, הרי לעיכובא, והפסידו את עצם המצוה וצריכים לחזור ולהראות יחדיו ביום אחר מימי החג. ונשאר בצ"ע. [וקושייתו צ"ע: דא"כ היה לגמרא להביא דוגמא שלא באו יחדיו, אף באותו יום, ולא רק "למחרת"? ועוד: מלשון הגמרא והרמב"ם לא משמע שהפסידו המצוה אלא רק גנאי להם?]

ויתכן בביאור הענין, שוודאי "זריזין" הוה מעלה. אך העדר מעלה זו באדם עדיין לא עושה אותו "פושע" או "מגונה". ויבואר עפ"י מה שתיירצנו זה מכבר את מה שלכאורה קשה בלשונות חז"ל, מדוע פעמים כתוב שיש להזדרז למצוה מטעם "זריזין מקדימין למצוות" [כגון במצות מילה, או כלשון **הב"ח** על **הטור** בנטילת לולב] ופעמים הזכירו מטעם "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה" [כגון לשון **הרא"ש** בפדיון הבן (בסוף בכורות), או לשון **הרמ"א** (או"ח תרכה-א) בענין התקנת הסוכה במוצאי יו"כ].

ויתירצנו שהכלל בזה הוא ש"מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה" נאמר על שעה שפנוי מעסקיו ובידו לעשות המצוה שאז אסרו עליו להשהותה [כמו יום ל"א לפדיון הבן או מוצאי יו"כ] ואילו "זריזין מקדימין למצוות" נאמר על אדם שמפנה עצמו מעסקיו הרגילים ומקדים עצמו למצוה, וזוהי מעלה ולא חיוב [כמו השכמה משנתו למילה ולנטילת לולב].

והוספנו לחקור בדין "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה", האם האיסור הוא בעצם ההשהיה, ואף שלבסוף נעשית המצוה, נחשב שהחמיץ והחסיר מקיום המצוה. או שרק אם הפסיד בפועל את המצוה נחשב ש"החמיץ", וע"ז מוזהר לא להחמיץ. (ותלינו ב' הצדדים במחלוקת **ראשונים** ו**אחרונים**, ראה ספר **איש לרעהו** ח"ג-קלד, ואכה"מ).

מעתה, אם נאמר כהצד שישנה החמצה וחסרון במצוה בעצם ההשהיה והדיחוי מיום אחד ליום המחרת, מובנת היטב שאלת אביו, ומדויק לשון הגמרא שהמאחרים "פושעים", ומדויק לשון הרמב"ם שהמאחר "מגונה". משום שמה שדוחה האב חלק מבניו ליום שלמחרת, אין זה רק חסרון במעלת הזריזות. אלא חסרון מדין "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה" שזה חסרון בעצם קיום המצוה [כדוגמת פדיון הבן ביום שלמחרת הל"א] ממילא אין צורך ללמוד זאת "מכל זכורד" כשכבר לומדים חסרון זה מהפסוק "ושמרתם את המצוות" ומתורצת מאליה קושיית השפת אמת. וקיצרנו.

"אל תחמיצנה"...

כ"ק האדמו"ר מסקולען זצ"ל הגדיל לעשות בשנות השואה האיומה כאשר נאסר לאפות מצות לחג הפסח, לא מנע ממנו לאפות מצות במסירות ובזריזות ולחלק שלוש מצות לכל משפחה עבור ליל הסדר. עד מהרה השתרך תור גדול של יהודים טובים המבקשים לקיים את מצות "בערב תאכלו מצות".

בין הבאים היה **בנו של כ"ק האדמו"ר רבי ברוך מסערט** זצ"ל, אשר נשלח מאביו לקבל מצות ליל הסדר. אך כאן אירע דבר מענין: במקום שלוש מצות, דרש האדמו"ר רבי ברוך מבנו לבקש שש מצות. הסביר לו הרבי מסקולען שאינו יכול לתת יותר משלוש שהרי יש עוד יהודים שצריכים... אך הבן התעקש למלאות שליחות אביו, ולבסוף קיבל שש מצות.

הגיע ליל הסדר, ואז נתברר לבני ביתו של הרבי מסקולען שהם עצמם נותרו ללא מצות. כי את הכל חילק הרבי, שהרי "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה". כמוכן נצטערו מאוד. אך הנה הגיע, לתדהמתם, שליח מהרבי ברוך מסערט עם שלוש מצות עבור... הרבי מסקולען. ידוע ידע רבי ברוך את מסירתו של אדמו"ר מסקולען למען הזולת ושעלול להשאר הוא עצמו ללא מצות, כפי שאכן אירע, ולכן לקח שש מצות כדי לשמור מבעוד מועד עבורו שלוש מצות.

עפ"י לבבן של ישראל

"קל כנשר רץ כצב"...

אמו של אחד מבחורי ישיבת סלבודקה חלתה קשות. הרופאים החליטו שחייבים להטיסה במהירות האפשרית לבית חולים בבוסטון שבארה"ב לניתוח דחוף. דרכון לא היה לה ולרשותה עמדה חצי שעה בלבד עד לנעילת שערי משרד הפנים.

המשגיח הגה"צ **רבי משה טיקווינסקי** זצ"ל ששמע את הסיפור איתר אברך עם מכונית וזה הסייעו במהירות למשרד הפנים אך הם מצאו את השער נעול. המשגיח קפץ מעל הגדר פנימה, ומיד נכנס לחדרה של הפקידה הראשית שעמדה לצאת לביתה.

המשגיח פתח ואמר: "הגעתי הנה להוציא דרכון לאשה שחייבת לטוס לטיפול רפואי דחוף בחו"ל. אך הפקידה השיבה: "אדוני, המשרד כבר סגור, איך נכנסת בכלל?" השיב המשגיח: "יודע אני שהמשרד סגור, אחרת לא הייתי מטריח את עצמי לקפוץ מעל הגדר". בתקיפות לא הרפה: "חייבים לסדר את הדרכון מיד בלי כל תרוצים".

ואמנם תוך שעה קלה סודר הדרכון המיוחל, שכן אין דבר שעמד בפני עוז רוחו ורצונו של המשגיח להטיב.

מתוך מאמר

שלא יפגע אדם בזולתו מתוך רוב דביקותו ודקדוקו בהידור המיצוות!

נלמד, בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "ואש המזבח תוקד בו" (פרק ו-ב)

כלומר: אם אש עבודת ה' יוקדת באדם, עליו להזהר שתהיה יוקדת "בו" – בתוכו פנימה, ולא כלפי חוץ באופן שתפגע באחרים. וכדוגמא לכך מביאים את מה שסיפרו חז"ל בגמרא (סוכה כח) על תלמידו של הלל הזקן, יונתן בן עוזיאל, שבשעה שישב ועסק בתורה, כל עוף שפרח מעליו מייד נשרף. ונשאלת השאלה: אם כך גדולתו של התלמיד, במה התבטאה גדולתו של הרב [הלל הזקן]? אלא, אומר השפת אמת, גדולתו של הרב באה לידי ביטוי בכך שעוף הפורח מעליו לא נשרף כלל, שכן האש הייתה יוקדת בקרבו פנימה, ומבחוץ לא היה הדבר ניכר... (עפ"י מש"ת)

בוידוי של רבינו ניסים גאון (בתפלת יום כיפור קטן) אומרים "את אשר התרת אסרתי ואת אשר אסרת התרתי" ואמר הגאון **רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל**: מזה שהקדים, "אשר התרת אסרתי"... לפני "אשר אסרת התרתי" יש ראייה שיותר חמור לאסור את המותר מאשר להתיר את האסור. וכל כך למה? משום שלאסור את המותר יש יותר פגיעה בזולת...

אך עדיין נשאלת השאלה: בשלמא מובן החטא כשמתירים את האסור. אך איזה חטא יש כשאוסרים את המותר? (כשאוסר רק לעצמו).

וכבר תמה כיצד באה המגיד **מדובנא** על הבנת האזהרה בתורה: "לא תוסיפו על הדבר הזה אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו". בשלמא "לא תגרעו" מובן שאסור שהרי אינו מקיים מה שנצטווה, אבל מה יש בכך שמוסיף על המצוה?

אלא התשובה היא, שאם בדבר אחד עושה כפי שמחליט הוא מדעתו ומוסיף על מה שמצווה, מה ימנע ממנו להחליט מדעתו להתיר את האסור, שהרי "דעתו היא הקובעת", ובזה כבר פרק מעליו את עול ציווי התורה.

והגרמ"ש שפירא זצ"ל ביאר באופן אחר את חטא האוסר את המותר, וכמוהו כל המחמיר על עצמו כשאינו ראוי לכך, כי בכך מסתכל על זולתו שאינו מחמיר כמוהו, כעברייני. והוא מבטלו לגמרי. וזה מה שגורם לו להמשיך ולבקר גם את גדולי ישראל שלא נוהגים בחומרות האלו שהוא נוהג. [או באיסורים שהוא ממציא].

בפרשת שופטים (דברים כ-כ-היט) נאמר שהכהן מדבר אל העם: "מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילד וישוב לביתו פן ימות במלחמה" וגו' וכן: "מי האיש אשר נטע כרם ולא חיללו וגו' וכן: "מי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילד וישוב לביתו פן ימות במלחמה" וגו'. ועל זה האחרון כתב רש"י: "שם לא ישמע לדברי הכהן כדאי הוא שימות"

ותמוה: מדוע המתין רש"י לפרש כן רק במקרה הזה של "ארש אשה" ולא הקדים לכתוב כן בפסוקים של בניית בית ונטיעת כרם?

וביאר כ"ק האדמו"ר מסטאמר – רבי יואל טייטלבוים זצ"ל, שבשלמא אם היה מתייצב למלחמה אף שבנה בית חדש ונטע כרם, והיה מוכן להלחם ולהפקיר נכסיו אלו, היה אפשר עוד לקבל זאת, כי עשה זאת על חשבוננו... אבל כשארס אשה ורוצה לגרשה כדי להתייצב למלחמה, את זה לא התירה לו התורה כי מסירות זו שמחמיר על עצמו זה בעצם על חשבון צערה של האשה. ולכן רק בזה כותב רש"י שאם לא ישמע לדברי הכהן (לשוב לביתו) כדאי הוא שימות, שכן אין כל ערך למעשהו כשזה על חשבון הזולת.

להתחשב ברבנית...

תלמידיו של הגאון מטשיבין – רבי דוב בעריש וויזנפלד זצ"ל הזמינו לו אצל חייט מלבוש מיוחד לשבת קודש. כשהגיע החייט לביתו לקחת מידות התפלא רבי דוב: "אם אני מזמין אצלך בגד, מדוע צריך אתה לבוא אלי, אני אבוא אליך לחנות". החייט כמובן התעקש שהוא חייב בכבודו וכו'.

התענין אצלו רבי דוב אם יש לו פועלים בחנות וכשהשיב שאכן יש לו פועל, אומר לו רבי דוב: "אני מסכים בתנאי אחד. שאם תחזור לחנות ותראה שהפועל התרשל מעט משום שלא היית בחנות בגללי, לא תכעס ותצעק עליי..."

וסיפר אחד ממקרוביו של רבי דוב שכאשר היה סועד על שולחנו של רבי דוב בשבתות ובהתחלה ביקש לדבר עמו בסוגיות שנלמדו בישיבה, אך רבי דוב רצה שידבר רק בענינים שגם הרבנית תבין. וכן העיד הגאון **רבי נתן גשטטנר זצ"ל** שרבי דוב ביקש מאורחיו לומר דברי תורה שגם הרבנית תבין באומרו: "הרי רק בשבת יושבים יחד לסעודה וא"כ מן הראוי שתבין".

בערוב ימיו היה מקצר בהנהגתו בליל הסדר, ומלבד נוסח ההגדה לא הוסיף כלום. פעם נימק הנהגתו זו, מפני שהרבנית עבדה קשה מאוד בערב פסח ואין זה מן הראוי להאריך על חשבונה...

שר התורה

לא חומרה על חשבון הזולת...

הידורים רבים נהג הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** בפסח. הוא לא השתמש במלח, אלא טחן אבני מלח. במקום סוכר, השתמש בתרכיז ענבים. לא אכל עופות, שמא ניקרו גרגירי חיטה. לא אכל דגים קפואים, אלא דגים חיים בלבד.

פעם התארח רבי בן ציון בבית גיסו. עקרת הבית הכינה סעודה חגיגית ובמרכז המנה העיקרית, דגי סול קפואים שהופשרו וטוגנו. כשנודע הדבר לבעל הבית, נבוך. כי ידע שרבי בן ציון אינו אוכל דגים קפואים בפסח, אך מאידך היאך יצער את רעייתו שטרחה והכינה. החליט לידע את רב"צ בסוד, וינהג כחכמתו.

שמע רבי בן ציון, נטל ידיו לסעודה. אכל מהדגים ושיבח את בעלת הבית על טעמם הערב; אמנם מחמיר. אך לא במקום שתצער החומרה את בעלת הבית שטרחה והכינה.

יגילו במלכם

סדר עדיפויות...

סיפר הגר"ר קרלנשטיין זצ"ל: פעם אחת הלך הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל** ברחוב הפסגה בבית וגן, והנה גשם עז החל נידך ארצה. ראה רבי שלמה זלמן בחור צעיר משיבה קטנה, הולך ומתקרב אליו עם מטריה קטנטונת של ילדים.

הבחור ביקש מרבי שלמה זלמן להכנס איתו תחת המטריה שלו... ואכן רבי שלמה זלמן נכנס מתחת המטריה הקטנה, וכמובן המשיך להרטב כמקודם, שכן מטריה בגודל כזה מעל שני אנשים לא הועילה מאומה כנגד הגשמים העזים.

והנה לפתע עצר רכב בסמוך להם והנהג הזמין את רבי שלמה זלמן: "כבוד הרב, הכנס לרכבי ואקח אותך לישיבה". השיב לו רבי שלמה זלמן: "לא! אני הולך עם הבחור הזה"... ורבי שלמה זלמן הגיע כולו רטוב לבנין הישיבה.

בחורים שראו את המעשה שאלו את רבי שלמה זלמן: למה הרב לא רצה לעלות לרכב? והוא השיב: "ראיתי שלבחור הצעיר היתה הנאה מכך שהוא לוקח אותי תחת המטריה שלו. עדיף היה לי להרטב ולא לפגום בהנאה שלו"...

רגישות ללב הזולת

רווקה מבוגרת נהגה להכנס פעמים רבות אל **הגר"ש אלישיב זצ"ל** כדי לקבל עצה ולהתברך. סיפר נכדו: באחת הפעמים כשהגיעה להתברך הוריתי לה לעמוד ליד פתח הבית כדי שאוכל להזכירה לפני קודם כניסתו לביתו.

ואכן כשהגיע, אמרתי לו כי עומדת כאן בחורה מבוגרת הזקוקה לברכתו, וציינתי את שמה. הגיב הגר"ש: "פלוגנית בת פלוגנית הלא אני זוכר את שמה ומתפלל עליה בקביעות!"

לאחר מכן, כשנכנסתי עם הגר"ש אל הבית העיר לי: "מדוע אמרת בפניה מבוגרת הרי היא יכולה להעלב..."

בית אמי

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

סיפור נדיר וחריג

באופן יוצא מהכלל. התפלאתי: לא הכרנו אישית, וגם אין כל סיבה בעולם שהוא יכיר את הישיבה שלנו - כמוה יש בימינו ברוך השם רבות. מקסימום הקשר שעשוי להיות לו לישיבה, זה שהוא שמע עליה פעם.

ברגע שקיבל על עצמו את התיק, לא ידעתי עד כמה ההחלטה שלו משמעותית. אבל הוא נכנס לסיפור בכל הכוח. האמת, בכל פעם שהתקשרתי אליו התביישתי - כי מה הוא חייב לי? ומדוע הוא צריך לתקן טעויות שבסופו של דבר אנחנו עשינו אותם ולא הוא? אבל הוא ענה, או שטרח תמיד לחזור אלי בכבודו ובעצמו. לפעמים הוא היה מחזיק אותי על הקו, והייתי שומע אותו דן בהעברות של סכומי עתק - ואני ממשיך לתהות מה ממריץ אותו לסייע בכזו התמסרות לי הקטן?

זה לא הגיע לו בקלות. פקידים זוטרים ממנו [שכולנו מכירים בתור "פקידי האוצר"] טרטרו אותו בלך-ושוב, עד שהוא הצליח לפתור את הבעיה עד תומה.

הגזרה הקשה התבטלה, והאיום על קיום ישיבתנו הקדושה הוסרה.

* * *

האמינו לי, יותר משהתפעלתי מהצלחתו לסייע, התפעלתי מרצונו והתמסרותו האין סופיים לעזור. הוא לא מכיר אותי, ושום טובה - ישירה או עקיפה - לא הייתה עשויה לצמוח לו מאותה התמסרות. באחת השיחות גם הבנתי ממנו באופן ברור, שהוא לא רואה כל ערך בפרסום המצווה - אבל אני כן מרגיש חובה לעשות זאת. מעולם לא פגשתי לפני כן באישיות שכזו!

אני לא אדם כל כך צעיר. במשך השנים עסקתי רבות עם אנשים בתחומים ציבוריים שונים בהם אני מעורב. כשאתה מתעסק עם כל כך הרבה אנשים אתה מאבד קצת את האמון בהם, כי לפעמים אתה נתקל בתופעות שונות ולא נעימות. אבל אני יכול לומר שהוא החזיר לי את האמון בבני האדם... ושכרו כפול מן השמים!

בסיפור שרציתי לספר - פותח איש שיחנו ר' ד. א. שיחל - אין לא אותות ולא מופתים, לא נסים ולא נפלאות. אבל יש בו משהו הרבה מעבר לכך!

את הכותרת - 'סיפור נדיר וחריג' - הוא בחר.

* * *

אני מנהל ישיבה מזה כארבעים שנה. לפני שנה, בטבת תשע"ז - בעיצומו של 'זמן חורף' - התקיימה אצלנו 'ביקורת' מטעם 'משרד החינוך'. כנודע שעל סמך אותה ביקורת יכול המבקר לקיים/להפיל את תקציב הישיבה על דעת עצמו, ויש להתייחס אליה ברצינות.

אז התייחסנו אליה ברצינות, אלא שתלמיד אחד הזדהה בפני המבקרים שלא על פי החוק. רשמו לנו דו"ח, וגם בביקורת הבאה כבר התייחסו אלינו בחומרה רבה עד שלצערנו נפלנו בביקורת. הזמינו אותנו ל'שימוע', והמתנו בחרדה לקראת הבאות.

בתחילת הקיץ קיבלנו מכתב חריף, לפיו כל התמיכה לשנת 2017 [למניינם] מבוטלת. נהיה לנו שחור משחור. כי פירושו של המכתב הוא שלא רק מעתה ואילך איננו זכאים לתמיכה, אלא שעלינו להחזיר רטרואקטיבית כספים שקיבלנו - סך הכל כמיליון ₪. בד בבד עלינו להמשיך לקיים את 160 התלמידים שלנו "על המים".

* * *

לא ידענו מה לעשות, לא היה לנו ניסיון בטיפול בסיפור שכזה. פנינו לגורמים שונים בתקווה שיסייעו בידינו, וכולם פעלו כך: תחילה הרימו טלפונים ואחר כך הרימו ידיים. "הטיפול כבר עבר ל'משרד האוצר' ואין מה לעשות". הם רק יכלו להסכים אתנו שאכן מדובר ב"תיק כבד". לא היו לנו טענות כלפיהם.

ואז עלה בדעתנו לפנות להרב יצחק כהן - סגן שר האוצר. מהטלפון הראשון שהרמנו אליו גילינו אדם שנושא בעול

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו?

שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו!

פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il